

Danuta Naruszewicz-Lesiuk, Danuta Seroka, Wiesław Magdzik

**ZBIGNIEW KAROL ANUSZ
EPIDEMIOLOG – EPIZOOTIOLOG
1925-2011**

**ZBIGNIEW KAROL ANUSZ
– EPIDEMIOLOGIST, EPIZOOTIOLOGIST
(1925-2011)**

W dniu 28 kwietnia 2011 r. zmarł w Warszawie prof. zw. dr hab. med., wet. Zbigniew Anusz, były pracownik Państwowego Zakładu Higieny. W latach 1964-1990 sekretarz i zastępca redaktora kwartalnika *Przeгляд Epidemiologiczny*.

Urodził się 31 marca 1925 roku w Warszawie, w rodzinie nauczycielskiej. W 1945 r. otrzymał świadectwo dojrzałości i rozpoczął studia na Wydziale Weterynaryjnym Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, a w 1947 r. przeniósł się na Wydział Weterynaryjny Uniwersytetu Warszawskiego.

Równolegle do studiów w latach 1949-1950 pracował jako wolontariusz w Zakładzie Mikrobiologii i Serologii tego Wydziału, w zespole prof.dr J. Brilla, a w latach 1950-1955 pracował w Zakładzie Epizootiologii tego Wydziału pod kierunkiem prof.dr A. Stryszaka.

W tym czasie – w 1952 r. otrzymał dyplom lekarza weterynarii.

Uzyskane latach 1955-1956 stypendium naukowe Polskiej Akademii Nauk umożliwiło Mu podjęcie pracy dotyczącej roli nosicielstwa włoskowca różycy w patogenezie różycy trzody chlewnej.

Równolegle do pracy naukowej kontynuował studia na Oddziale Sanitarno- Higienicznym Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej w Warszawie, które rozpoczął w 1954 r., a ukończył w 1959 r. otrzymując dyplom lekarza medycyny.

Z Państwowym Zakładem Higieny nawiązał kontakt już w 1955 r. – podjął pracę początkowo jako asystent techniczny w Ośrodku Badań Klinicznych PZH w II Klinice Chorób Zakaźnych kierowanym przez prof.dr Bertolda Kassura. Od 1957 r. prowadził przykliniczną pracownię bakteriologiczną. Dostęp do rutynowo zbieranych próbek wykorzystał do podjęcia badań nad przydatnością metod określania wrażliwości drobnoustrojów chorobotwórczych na antybiotyki, sulfonamidy i leki nitrofuranowe. Wyniki tych badań były podstawą opracowania przez Z. Anusza technologii produkcji sulfonamidowych (1962) i nitrofuranowych (1967) krążków bibułowych do oznaczania wrażliwości drobnoustrojów chorobotwórczych. Opracowana technologia została wdrożona do produkcji tych krążków

przez Wytwórnę Surowic i Szczepionek w Warszawie. W związku z likwidacją Ośrodka Badań Klinicznych został przeniesiony służbowo z dn. 1 października 1964 r. do Zakładu Epidemiologii PZH. Tu w 1965 r. obronił rozprawę doktorską nt. "Poszukiwanie bakteryjnego czynnika etiologicznego w biegunkach u ludzi dorosłych" (promotor prof.dr Kazimierz Lachowicz) uzyskując stopień doktora nauk medycznych.

W Zakładzie Epidemiologii PZH w latach 1968-1974 prowadził badania epidemiologii zatruczeń toksyną botulinową w Polsce. Z tego zakresu przygotował rozprawę habilitacyjną, na podstawie której w dniu 28 marca 1977 r. Rada Naukowa nadała Mu stopień doktora habilitowanego nauk medycznych w dziedzinie epidemiologii.

W 1975 r. dr Zbigniew Anusz wykazał dużą umiejętność pracy w terenie zwalczając epidemię wirusowego zapalenia wątroby na terenie Bieszczad. W dniu 25 marca 1976 r. władze wojewódzkie przekazały Mu specjalne podziękowania za okazaną pomoc i zaangażowanie w pracy przeciwepidemicznej na terenie Bieszczad.

W dniu 1 lipca 1978 r. został powołany na stanowisko Kierownika Pracowni Terenowej – które zajmował do 30 września 1984 r.

Na szczególną uwagę zasługuje zaangażowanie Zbigniewa Anusza w pracy redakcyjnej i pracy dydaktycznej.

W latach 1984-1990 był sekretarzem, a z biegiem czasu zastępcą redaktora kwartalnika „Przeгляд Epidemiologiczny”, już wówczas organu PZH i Polskiego Towarzystwa Epidemiologów i Lekarzy Chorób Zakaźnych.

Przez wiele lat prowadził wykłady z zakresu mikrobiologii, epidemiologii i kliniki chorób zakaźnych w szkołach medycznych: liceach pielęgniarstwa i felczerskich, szkołach laborantów medycznych, studium nauczycielskim średnich kadr medycznych; w latach 1969-1971 wykładał epidemiologię chorób odzwierzęcych na Wydziale Weterynarii SGGW i od 1970 r. w Centrum Doskonalenia i Doksztalcania Kadr Weterynaryjnych w Puławach.

Był autorem licznych podręczników i skryptów z zakresu mikrobiologii i epidemiologii chorób zakaźnych dla studentów wydziałów weterynaryjnych i średnich kadr medycznych.

W 1980 r. (13 października) został powołany przez Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej w skład resortowej Komisji ds. Programów i Podręczników dla Średnich Szkół Medycznych.

Zbigniew Anusz jest autorem licznych publikacji naukowych z zakresu epidemiologii chorób zakaźnych, zwłaszcza chorób odzwierzęcych.

W dniu 1 października 1984 r. dr hab. Zbigniew Anusz podjął pracę na Wydziale Weterynarii Akademii Rolniczo-Technicznej w Olsztynie. Objął kierownictwo Katedry Epizootiologii i Kliniki Chorób Zakaźnych po prof. zw. dr Henryku Jankowskim, który przeszedł na emeryturę.

W dniu 20 listopada 1986 r. uzyskał tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego nauk weterynaryjnych i został członkiem Komitetu Nauk Weterynaryjnych Polskiej Akademii Nauk. Na Wydziale Weterynarii pracował do przejścia na emeryturę w 1995 r.

Współpracę z Państwowym Zakładem Higieny prof. Zbigniew Anusz utrzymywał w latach 1984-1991 głównie jako sekretarz i z-ca redaktora „Przeglądu Epidemiologicznego”, ale okazjonalnie również jako wykładowca na kursach specjalizacyjnych, organizowanych przez PZH dla pracowników stacji sanitarno-epidemiologicznych.

Na zakończenie tego bardzo skróconego życiorysu – wspomnienia o naszym Koledze nie możemy nie

wspomnieć o Jego wielkim patriotyzmie, wyniesionym z domu rodzinnego i podtrzymywanym kontaktem z Jego Kolegami z lat wojny – był porucznikiem AK – pseudonim Topór. Był członkiem Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej. Odznaczony Krzyżem Armii Krajowej i Krzyżem Partyzanckim.

Rodzina Zbigniewa Anusza w nekrologu podała, że dewizą Jego życia były cztery wartości: Bóg Honor Ojczyzna i Rodzina. My Jego Koledzy z Zakładu Epidemiologii Państwowego Zakładu Higieny uważamy, że należy dodać piątą dewizę – Przyjaźń. Pamiętamy Go jako „tytana pracy”, pogodnego, bardzo Koleżeńskiego – Kolegę pełnego pomysłów na nowe działania, podporządkowującego swe siły na skalę zamiarów, bardzo przyjaznego.

Nie chcemy, żeby ktoś, z kim pracowaliśmy wiele lat, ktoś, czyja praca wpisała się w historię Naszego Zakładu i Instytutu – odszedł w niepamięć.

Czesław Miłosz w jednym z esejów pisze, że „Przywilejem długiego życia jest możliwość przywołania z pamięci osób, które dla wielu są jedynie legendą”.

Autorzy tego wspomnienia chcą z tego przywileju skorzystać.

Danuta Naruszewicz-Lesiuk
Danuta Seroka
Wiesław Magdzik

Warszawa, dn. 21 maja 2011 r.